

Zakon

od 9. januarija 1882. za vojvodino Štajarsko

za povzdigo živinoreje.

Glavne točke tega zakona so sledeče:

Skrb za povzdigo živinoreje je naloga okrajnega zastopa v njegovem okraju. Zatega del mora ta biti v vedni dotiki in zvezi s kmetijskimi podružnicami svojega okraja, in kjer je potrebno, tudi s politično gosposko, in mora vse naredbe sprožiti in skleniti, katere bi mogle živinorejo v okraju povzdigniti.

S tem zakonom pripada okrajnemu zastopu posebno:

- nadzorstvo za nastavljanje plemenskih bikov po okrajnih občinah in nadziranje njihove rabe; skrb za ustanovljenje živinskih zavarovalnih družeb in podpora politične gosposke in občin v izpeljavi naredeb pri kužnih boleznih;
- pospešitev in podpiranje pridelovanja boljše klaje, kakor tudi pospešitev naprav za namakanje oziroma osušenje travnikov;
- pospešitev pametnega ravnanja in oskrbovanja živine in izpodbadanje živinorejcev za koristno živinorejo;
- obujenje naredeb, vsled katerih bi se goveja živina in od nje pridobljeni pridelki lože in boljše izpečevali;
- pospešitev planinskega kmetijstva sploh in to posebno s posredovanjem in podpiranjem ustanovljenja molznih zádrug.

Ta zakon ima še več drugih zanimivih točk, katerih pa nam zaradi obširnosti tukaj navesti ni mogoče. Brez dvombe bo ta zakon štajarskemu kmetijstvu mnogo koristil. Dobro bi bilo, ako bi tudi mi tak zakon imeli.

Amerika našim poljskim pridelkom sila nevarna.

(Dalje.)

10. Prebivalstvo, dnina, kapital.

Severno-amerikanske združene države nimajo gostega prebivalstva, vendar pa raste zaradi preseljevanja iz Evrope v jako silnih korakih. Združene države šteje so v začetku tega stoletja okoli 5 milijonov prebivalcev, imele so samo 2 mesti z več kot 40.000 prebivalci, štiri mesta štela so jih pa nad 10.000. Danes je tam prebivalcev nad 50 milijonov in to v 20 mestih po več kot 100.000, Novi Jork šteje jih 1 milijon in 200.000, Filadelfia 850.000, Brooklyn 567.000, Chicago 504.000. — Naseljencev je došlo tje od leta 1820 do konec 1879. leta 10 milijonov in 870.000.

Na velikih kmetijah se večidel obdeluje s stroji, mali naseljenci razun žetve in mlatve svoja polja z delavci oziroma z živino obdelujejo, vsled tega primeroma malo potrebujejo delavcev; pa znano je, da so delavci pridni in dobri — pa tudi dobro plačani. Hlapec na malih kmetijah si zasluži poleg hrane po 30—36 gld. na mesec. — Velike kmetije pa si najemajo samo za čas velikega dela primerno število delavcev ter jih po različnosti časa različno plačujejo: spomladi poleg hrane po 45 gold. na mesec, ob žetvi po 6 gold., ob mlatvi po 5 gold. na dan, in pa ako zboli, zdravila in zdravnik. S prvim mrazom pa se vsi delavci odpusté. Delavec je zjutraj ob 6., opoludne in zvečer ob 7., delo redno traja od 6. ure zjutraj do 6. ali 7. zvečer s počitkom 1½ ure o poludne.

Kapital se je v Ameriki v zadnjih letih jako pomnožil, dobre hiše dobivajo ga redno za 2½—3%, zgo-

dilo se je vsled tega, da so zadnja leta Amerikanci prejeli velike svote evropskih javnih posojil. Zanimivati bi znalo „Novične“ bralce, izvedeti v nekoliko narodno-denarstvene razmere večih držav, katere jim hočemo tukaj podati po najnovejih sestavah Mulhal-ovih:

Goldinarjev avstr. veljave v zlatu

	letni dohodek v milijonih	davka v milijonih	Odstotek davka od dohodka	kapitala v milijonih
Angleška	11.200	1380	12½	88.800
Francoska	9300	1520	16	73.340
Nemška	7020	1060	15	44.420
Ruska	5600	900	16	30.240
Avstro-Ogerska	4230	820	19	27.800
Nižezemska	2510	250	10	22.300
Laška	2260	790	35	16.450
Španjska in Portugalska	2170	400	18	15.250
Skandinavija	1380	110	8	11.070
V Evropi skupaj	67.600	10.010	15	428.060
Severo-amrik. združene države	14.490	1460	10	63.590
Južna Amerika	1400	440	32	9500
Indija	4600	580	13	13.800
Angleške kolonije	1440	300	20	11.500
vsega	67.600	10.010	15	428.060

Goldinarjev avstr. veljave v zlatu

	milijonov dolga	odstotek dolga v raz- meri h ka- pitalu	spada kapi- tala na osebo	Dohodka na osebo
Angleška	8900	10	2600	330
Francoska	10.700	14½	2020	250
Nemška	2150	5	1080	170
Ruska	6820	23	380	70
Avstro-Ogerska	4190	15	800	120
Nizozemska	1200	5½	2330	260
Laška	4050	25	540	80
Španjska s Portugaliijo	6350	42	760	110
Skandinavija	240	2¼	1380	170
Skupaj v Evropi	44.600	13½	1120	160
Severo-amerik. združene države	5210	8	1460	330
Južna Amerika	2060	21	380	60
Indija	1440	10½	70	20
Angleške kolonije	1320	11½	1350	180
Skupaj	54.630	12½	726	110

(Konec prihodnjič.)

Kako bi ljudska šola postala v resnici temelj ljudskega naobrazanja.

Spisal Anton Dergane.

(Konec.)

Za vse stanove mora biti odgoja otrok le v нравnem obziru enaka, da se namreč v otročjih srcih goji in razvija zavestnost, bogoslužnost, pravičnost, odkritosrčnost, poštenost, delavnost, varčnost, zmernost, zavestno spolnovanje svojih dolžnosti in za spodobno vedenje. Kar se pa samih vednosti tiče, se mora odgoja ravnati po potrebah raznih stanov. Odgojitelj mora namreč le taisto izbrati, kar dejanskim, navadnim potre-